

BASKETBALL FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Abstract: Analysis of the practice to socialize children with special educational needs, as captured in competitions with children from schools in Sofia in annual basketball tournament. Organization,, partnership of teachers and students from the National Sports Academy awards and recommendations for future work.

Author information:

Teodora Simeonova
Assoc. Prof., PhD
at Konstantin Preslavsky – University of Shumen
✉ t.simeonova@shu.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:
children with special educational needs,
basketball, good practice

ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години образованието се утвърди като една от темите с най - голямо обществено значение. В съзнанието на повечето български граждани то се оформи като нов национален приоритет. Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното образование и подготовка(2006-2015г.) е основана на разбирането, че главна ценност в образователната система е детето (ученикът). Всяка идея за развитие на българското училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка трябва да бъде осмисляна през призмата на тази ценност. Интересите на останалите участници в образователния процес – учители, директори, кметове и общинска администрация, министър и администрация на Министерството на образованието и науката, издатели на учебници и учебни помагала и др. – следва да бъдат подчинени на основната цел – осигуряване на равен достъп и качествено образование за нашите деца.(3)

ИЗЛОЖЕНИЕ

Наредба № 1 от 23.01.2009 г. за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания определя държавното образователно изискване за осигуряване не психолого-педагогическа подкрепа за:

- коригиране и компенсиране на съответното увреждане, нарушение или затруднение;
- подпомагане в образователно-възпитателния процес за постигане на държавните образователни изисквания за предучилищното възпитание и подготовка или за учебното съдържание;
- стимулиране на цялостното им развитие за успешна социална интеграция и професионална реализация.(1)

Децата със специални образователни потребности имат право на образование както всички останали деца. В зависимост от степента на уврежданията им някои от тях могат успешно да се интегрират и обучават в масовите детски градини, и масовите училища. За успешната им интеграция трябва да положат усилия – родителите, учителите и обществото като цяло. Необходимо е всички да приемат, че това е за доброто на децата със СОП и да обединят усилията

си за да бъде работата успешна.(4:238))Националният план за интегриране на деца със СОП и/или хронични заболявания в системата на народната просвета е насочен както към децата с физически, сензорни, интелектуални, езиково-говорни нарушения, множество увреждания, които имат специални образователни потребности, така и към работещите в системата на народната просвета, във висшите училища, в регионалните инспекторати по образованието, в дирекциите за социално подпомагане, в системата на здравеопазването и социалната политика, в местните власти, в неправителствените и други организации, имащи отношение към интегрираното обучение, и към родителите. Националният план е документ, който отразява държавната политика, по отношение на децата със специални образователни потребности и очертава пътя на промяната в областта на образованието им, с оглед интегрирането им в системата на народната просвета. В него са формулирани ценности, принципи и цели, мерки и отговорности за тяхното осъществяване сроковете и необходимите ресурси за постигането им.

сн.1

Предмет на Националния план за интегриране на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания в системата на народната просвета са: - включването на деца със специални образователни потребности, независимо от вида и степента на увреждането им в учебния процес във всички видове училища и детски градини от системата на народната просвета; - конкретните ангажименти на държавни и общински структури за осигуряване на необходимия и достатъчен ресурс във всички видове училища и детски градини, в които се обучават или се очаква да се обучават деца със специални образователни потребности, независимо от вида и степента на увреждането им.(2)

Анализирайки новите учебни програми за общообразователна подготовка по „Физическо възпитание и спорт“ забелязваме, че от във всички класове са предвидени дейности за АФВ (адаптирано физическо възпитание) за всички области на учебно възпитание, в които се предвижда изучаването на двигателни действия съобразно индивидуалните възможности на лица с увреждания или деца със специални образователни потребности(СОП).(5: 1027)

Физическото възпитание и спорта предоставят възможност за моделиране на физическата и психическата природа на човека. Използвайки средствата на спорта баскетбол Ресурсен център – София под надслов „Заедно можем и да спортуваме“ намира възможност за интегриране и социализиране на деца със СОП. сн.1

сн. 2

От 2010г. ежегодно, през месец декември, се организира състезание по баскетбол/ на едно игрално поле и по-малко играчи/, като в участващите отбори се включват до две деца със СОП и се допълват от ученици от съответните класове. Турнирите се провеждат в залите на Националната спортна академия „Васил Левски“ – гр. София, а за съдии се използват студенти – доброволци, бъдещи учители по „Физическо възпитание и спорт“.

Изданието от 2014г., в което участваха 21 отбора от 18 училища от гр. София с цел интегрирането на деца с ментални проблеми и специални образователни изисквания и насърчаването им да не се чувстват различно по време на игра бе включено, като пример за добра практика в обучителната платформа на проект IRIS „Иновативни учебни ресурси за насърчаване на равноправното участие в масовия спорт и справяне с инциденти, свързани дискриминация, расизъм и насилие” по програма Еразъм +.(6)сн. 2

Всички участници в баскетболните форуми получават награди, осигурени от Ресурсния център – гр. София, а след включване в инициативата и на Special olympics – България и медали за участие.

Гости на проведеното състезание през 2015г. бяха ректора на Академията професор Пенчо Гешев, директора на Special Olympics България д-р Христо Христов, председателя на Българската федерация по баскетбол Георги Глушков и Константин/Тити/ Папазов, които с удоволствие наградиха състезателите и раздадоха автографи. сн.3

сн.3

Основен двигател, вдъхновител и организатор на баскетболните празници за децата, участващи в тях(през 2016г отборите бяха 24 с 96 деца) е Светла Гавазова - ресурсен учител и треньор на Special olimpics.

На конференцията на Special Olimpics България по случай 3-ти декември - деня на хората с увреждания, тя беше обявена за Треньор на годината. А през 2016г. беше наградена със званието доброволец за своя принос в развитието на спорта баскетбол сред хората с увреждания.

сн.4
Наградата и беше връчена лично от Министъра на спорта Красен Кралев.

Удовлетворение от положените усилия за организация и реализиране на състезанията личи от блесналите погледи на малките баскетболисти.

През 2018 година националите Александър Янев, Станислав Ваклинов и Цветомир Чернокожев, заедно с други играчи от българските отбори в Националната баскетболна лига, като Асен Великов, Александър Милов, Георги Боянов се включиха в проява в рамките на Европейската баскетболна седмица Спешгъл Олимпикс България - съвместно с Ресурсен център София град, баскетболистите се включиха в баскетболен турнир за децата с увреждания.

сн. 4

Националите участваха и в още една благотворителна инициатива. Те дариха екип на България с автографи на всички герои от мача срещу Босна и Херцеговина за търга, който набира средства за лечението на Божи и Марти. Двете деца са с детска церебрална парализа, която може да бъде излекувана след скъпо струваща операция.(7)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приоритет и основна част от цялостната реформа в българската образователна система е приобщаването и интегрирането в масовото училище на децата със специални образователни потребности. Оформянето на нова концепция на училищното образование прави проблематиката особено актуална. Задачите на създадената стратегия за закрила и социализация на децата с увреждания могат успешно да се решат със средствата на масовия спорт, включване в спортни прояви, в частност състезания и турнири по баскетбол.

References:

1. Naredba №1/ 23.01.2009g. za obuchenieto na detsa I uchenitsi sys spetsialni obrazovatelni potrebnosti i/ili s hronichni zabolyavaniya (Ordinance No 1 of 23 January 2009 on the education of children with special educational needs and / or with chronic diseases)
2. Natsionalen plan za integrirane na detsa sys spetsialni obrazovatelni potrebnosti i/ili s hronichni zabolyavaniya (National plan for the integration of children with special educational needs and / or with chronic diseases)
3. Natsionalna programa za razvitie na utsilishtnoto obrazovanie I predutsilishtnoto vyzpitanie I podgotovka(2006-2015) (National Program for the Development of School Education and Preschool Education and Training (2006 - 2015)
4. Voenkina, Zh., G. Kolev (2014):, Integrirane detsa i uchenitsi sys spetsialni obrazovatelni potrebnosti v masovite detski gradini i uchilishte,(Integrate children and pupils with special educational needs into mainstream kindergartens and schools), Godishnik na SHU XVIII D Shumen, pp. 238 – 244, UI “Episkop Konstantin Preslavski”
5. Stoychev, Ch.(2016): Analiz na novite uchebni program za obshtoobrazovatelna podotovka po „Fizichsko vyzpitanie e sport” v nachalen etap na osnovna obrazovatelna stepen(Analysis of new curricula for general education in "Physical Education and Sport" in the initial stage of basic education), Godishnik na SHU XX D Shumen, pp. 1027 – 1033, UI “Episkop Konstantin Preslavski”
6. <http://iris-sport.eu/moodle/mod/resource/view.php?id=784>
7. <https://gong.bg/basketball/nacionalni-otbori/basketbolisti-pokazaha-golemi-syrca-v-specialna-incipiativa-517320>